

EL GRANIT

BON.

LA RIFA DEL DIUMENGE

La grossa de l'Estiu

FOTOGRAVATS A. JOARIZTI

CONSELL DE CENT 289.
BARCELONA

PODER NATURAL

Desarrolleu vostres forces mentals y adquirireu aquet poder sutil que domina no solament la materia sino les mentalitats d'altres persones. Aquet poder es l'herencia que té tot ser humà, pera que, fent bon ús d'ell, pugui adquirir tot lo que en justícia l'hi perteneix.

J. CARRETÉ (Mentalista)

Escudellers, 75, 2.ºn, 2.ª, escala esq. : Barcelona

DR. M. CAMPS
ESPECIALISTA

Vies urinaries - Enfermetats secretes - Aplicació 606

Mendizábal, 6, 1.er, de 3 a 5

Clínica: Fusteria, 2 y 4, 1.er, de 12 a 1 y de 7 a 9 nit

TURÓ PARK

Obert de 4 tarde a 1 nit. Atraccions, Banda de Cassadors de Barcelona.

Balls típics catalans pel «Esbart Català de Dansaires»

Sardanes. Dijous tarde putxinel·lis. Tarde y nit grans sessions de prestidigitació. — Entrada 25 cénts.

**¡La vellesa es mes horrible
que la mort!**

Se pot arribar a tenir molts anys sense
esser vell, si's pren ab constancia la

Enofosforina Serra

reconstituyent insuperable,
de gust agradabilísim
Vos donará alegría, claretat d'enteni-
ment y vitalitat complerta

Dipòsit general

Centre d'Espeífics y Aigües minerals

Pelai, 9. — BARCELONA

MUNDIAL PALACE

Concerts Santos tots els dies

Coberts desde pessetes 3'50

Els divendres, bouillabaise

Dissabtes, menú corrent y vegetarià

La crisi de Catalunya

Des d'una vintena d'anys fa que l'esperit de Catalunya està en constant pressió. Totes les idees, tots els sentiments, tots els focs l'han arborat y per tot ha lluitat, llensantshi sencera. La fuga anarquista, la catalanista, la republicana, la revolucionaria, han passat per nostra patria, commoventla, agitantla, contorbantla, extremintla de dalt a baix y en les fibres mes sensibles del seu ésser. La negra historia de Montjuic, el tancament de caixes, les victories electorals catalanistes y republicanes en 1901 y 1903, l'esclat triomfal de la Solidaritat, la riuada revolucionaria de 1909, tan brutal y alhora tan generosa, han sigut els moments en que ha culminat aquesta febre d'ideal, aquesta frisansa de renovació, que per tants anys ha abrandat en amor y en odi l'ànima catalana.

Y bé, Catalunya ara està cansada. Aquest es el fet dolorós d'avui. Passa la nostra patria per una terrible depressió del sentiment y de l'idea. Les grans campanyes d'humanitat, els grans anhels de redempció, no la commouen o al menys no logren fer vibrar mes que les fibres epidèrmiques del cos. Totes les seves organitzacions polítiques o obreres, aquelles forces en que l'idea es la bandera y l'objectiu, estan minades per la desesperansa, per l'indisciplina, per la dissidència, per la manca d'abnegació y cooperació.

¿Quina mala ventada ha passat per nostra terra, que ha ressecat les flors de l'entusiasme y menassa amb la mort a l'arbre fortíssim de la nostra fe en l'Ideal? ¿Com ha pogut ésser que Catalunya, la eternament romàntica, la sempre enamorada de les coses altes, de les utopies generoses y de les causes nobles, romanqui are indiferenta gaire bé a la lluita, poc menys que insensible a les reivindicacions per les quals tant valerosament ha batallat?

No volguem cercar la causa o causes que han portat an aquesta crisi del sentiment d'avui. Constatem el fet y busquemhi remei.

Y el fet es que Barcelona y Catalunya semblen desentendres dels alts negocis de l'espiritualitat, pera entregarse al materialisme, al sensualisme y al jo

m'enfichisme mes baix y groller. Triomfen els periòdics pornogràfics; els espectacles sense art, però conservadors dels instints baixos, se veuen concorreguts, les *corridas de toros* tenen cada festa a la tarda vinticinco o trenta mil espectadors. Y mentres això passa, cauen en el buit y no troben ressó les iniciatives generoses, els partits polítics se destrossen, no en lluites amb els enemics, sino en lluites intestines, y cap obra trascendental y beneficosa logra acoblar al seu entorn a les multituds ciutadanes.

Y'l remei, ¿quín serà? Que cada hu hi digui la seva, en aquest punt. Que parlin els homes eminents de cada fracció en que's divideix el pensament català.

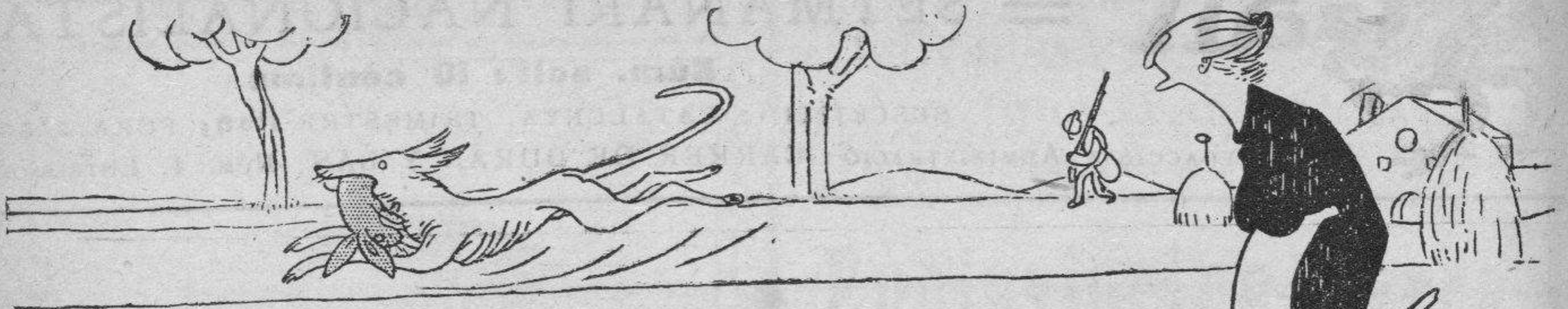
A nosaltres, catalanistes y lliberals, ens sembla que hem de refer la nostra fe a base de cultura y d'educació. Hem parlat molt de la Patria y de la Llibertat y li hem escrit molts articles. Però no hem sabut educar les generacions en aquests dos amors. Mentres ens declaravem catalanistes intransigents y lliberals ardentíssims, deixavem que'ls nostres fills fossin educats fora de la nostra fe, en castellà y en castellanista, en reaccionari y en retrògrade. Y així, gastats els nostres entusiasmes romàntics, no ha vingut la generació que'ns havia de substituir, formada am l'estudi y am la fe reposada, però ferma, dels dos grans principis que son l'eix de la nostra doctrina.

Cal rectificar això. Cal que renovem, am ciencia y entusiasme la nostra ànima. Si una qüestió sentimental ens portà a nosaltres a la lluita, cal que la mateixa causa, però ademés la ciencia, l'estudi y les necessitats de la Patria, hi portin als joves que'ns han de substituir.

Queden en peu les nostres reivindicacions. L'Estat no ha donat solució a les ansies lliberals y patriòtiques. Doncs no's pot plegar la bandera. Hem de continuar batallant.

Y si algú no ho creu així, llensemlo del nostre costat. Ja està perdut per Catalunya. Separemlo abans no porti el contagi als altres.

Y els que quedin bons, avant, per la Patria y la Llibertat!

En Zulueta y'l reformisme

¶ Lluís de Zulueta es un eminent escriptor. Ningú com ell pera tractar les coses ab una diafanitat, una precisió y una justesa sense parió. Es, además, un home hàbil en grau màxim.

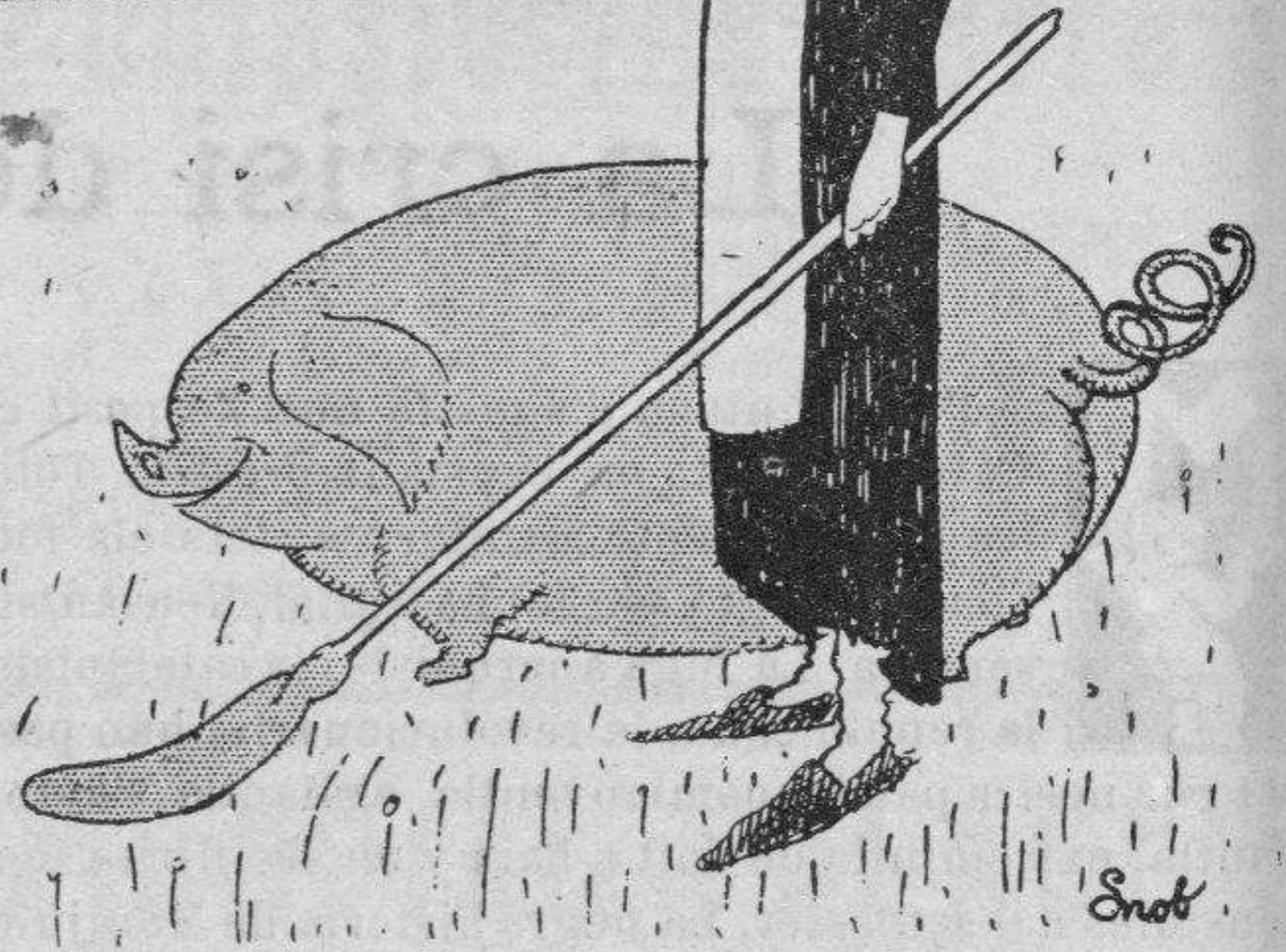
La condició que el cultíssim diputat no té, precisament, es la resolució. Home reflexiu, caute y tocat y posat, s'hi mira molt en adoptar una actitud. Podem dir, però, que quan s'ha decidit, ha sigut de debò.

Aquella seva interrogació tant característica en les seves converses: «¿Qué opina usted» de tal cosa? «¿Qué le parece a usted» tal altra?, el pinten a la perfecció. Ell no fa una evolució, no admet una idea coherent, sense enterarse bé de lo que'n pensa la gent. Amb el ben entès de que el pensament dels altres no influirà de segur en el seu. Però en la seva decissió, sí que hi influirà.

Tot això ho acaba de demostrar el trassudíssim escriptor aquests dies, en un parell d'articles que ha publicat a *La Publicidad*, tractant del reformisme y de la «U. F. N. R.» D'ells, un en treu l'impresió de que'l seu cor està ab els reformistes, encare que's declari militant de la Unió Federal. Sembla que en l'articulista hi havia, a l'escriure, l'*arrière-pensée* de que si ara no se'n surt d'entre'ls nacionalistes, se n'haurà de sortir aviat.

Nosaltres ens estimem y admirem an en Lluís de Zulueta. Per aixó lamentem molt la seva actitud, que encara que referma disciplinàriament la seva convivència dintre la «U. F. N. R.», no es lo prou decidida, ni lo prou enèrgica que caldría.

Perque'l Sr. Zulueta, home molt lliberal, molt avençat, molt republicà, sab molt bé que'ls nacionalistes no han fet mai mancament an aquests principis. Totes les campanyes en aquest sentit, de desde que hi ha Esquerra, les han fet, les han impulsat els nacionalistes, no pas els publicitaris. El Sr. Zulueta no pot, doncs, parlar de nacionalisme estret, d'exclusivismes y de altres coses que ja no més poden creure els analfabets en política.

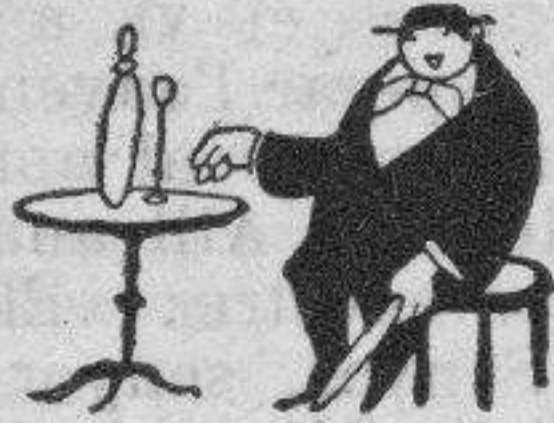
— Si aquet gos corre tant, deixarà el conill endarrera.

¿No recorda 'l senyor Zulueta tantes y tantes campanyes dubtoses com ha fet el diari reformista, es de suposar que am gust dels seus amics, defensant an en Maura, afalagant a les autoritats sanguinaries, excusant la guerra marroquina, impeding la formació de l'Esquerra, oposantse a la seva marxa y destorbant el compliment de les seves legals decissions? Si ell mateix, repetides vegades, ha tingut de fer sentir la seva veu irada pera que'l vell diari se recordés que havia sigut republicà, cosa que els amors dels seus homes amb en Cambó, o en Maura, o en Canalejas, segons les ocasions, li havien fet oblidar?

Els nacionalistes poden acusar de falta de nacionalisme als que per uns quants mesos han sigut aliats seus; els republicans no poden acusar de falta de republicanisme als nacionalistes. El Sr. Zulueta ho sab, ho ha confessat diverses vegades, y no pot, després d'això, encara que sigui pera estar be ab tothom, deixar entendre que hi ha petiteses de mires en el nacionalisme y que'ls nacionalistes se volen desentendre de tots els problemes humans.

Am tot aquest procés entre nacionalistes y publicitaris, en Zulueta, que està en antecedents y no acostuma a apassionarse, haurà hagut de constatar am dolor, la desllealtat, l'insinceritat y la manca de lliberalisme dels reformistes, am lo qual, diguemho pel nostre compte, no han fet més que seguir la seva poc lluida tradició.

Y després d'aquesta constatació, no pot escusar, ni de lluny, les evolucions reformístiques dels joves y dels vells a qui interpreta la vella fulla del carrer de Barbarà.

Fer la... daixòs y la Ramoneta

PER raons de malaltia, l'Assamblea municipal de l'U. F. R. N. va deixar enlaire l'afer dels tramvies en lo que afecta als regidors correigionaris o ex correigionaris.

L'aplassament de la qüestió sigué un acte de pietat humana. ¡ Pau als malats!

Però'l fet d'haverse demanat l'expulsió del partit dels senyors Marial y Ramoneda, ens recorda una graciosíssima frase d'un ex-regidor esquerrà.

En una de les sessions consistorials de l'any passat, els dos regidors esmentats, que sempre anaven d'allò més ben avinguts, se feren mutuament l'esqueneta pera conseguir determinat objecte. Això ho feien, emperò, com aquell que no hi es.

L'exregidor esmentat se n'adonà del joc que'ls seus dos companys se portaven entre mans, y dirigintse al seu veí d'escó, li digué a cau d'orella:

— Té, mira aquest parell: fent *el Marial y la Ramoneda*, parodiant allò tant expressiu de la nostra bella llengua catalana, que diu: «fer la... daixòs y la Ramoneta.»

Gloses rurals

Els gossos

QUANT vaig arribar an aquesta masía, que avui m'hostatja, els primers que sortiren a rebrem foren els gossos, tres gossos espectrals, viventes llistons de les més íntimes anatomies. Els pobres cans encare tingueren forces pera ferme una triomfal rebuda d'un gust una mica moresc: udularen llargament, corregueren afollats y alsaren al meu voltant una gloriosa polsaguera. Jo, egoista, vaig pendreho com desinteressat homenatge y'm vaig enternir. Ells, els gossos, també estaven emocionats; en sos ulls, quasi humans, hi havia la mel d'una dolzor infinita y per tot el llarc de la nua carcassa els hi corria una sensual esgarrifansa. El seu instint admirable capia tota la suculenta transcendencia de la meva arribada; damunt meu ja flairaven els ossos de futures costelles.

Jo, pera'ls cans famolencs era una vaca grassa de les que vegé'l castíssim Josep, tan popular de *La Corte de Faraon*, ensá.

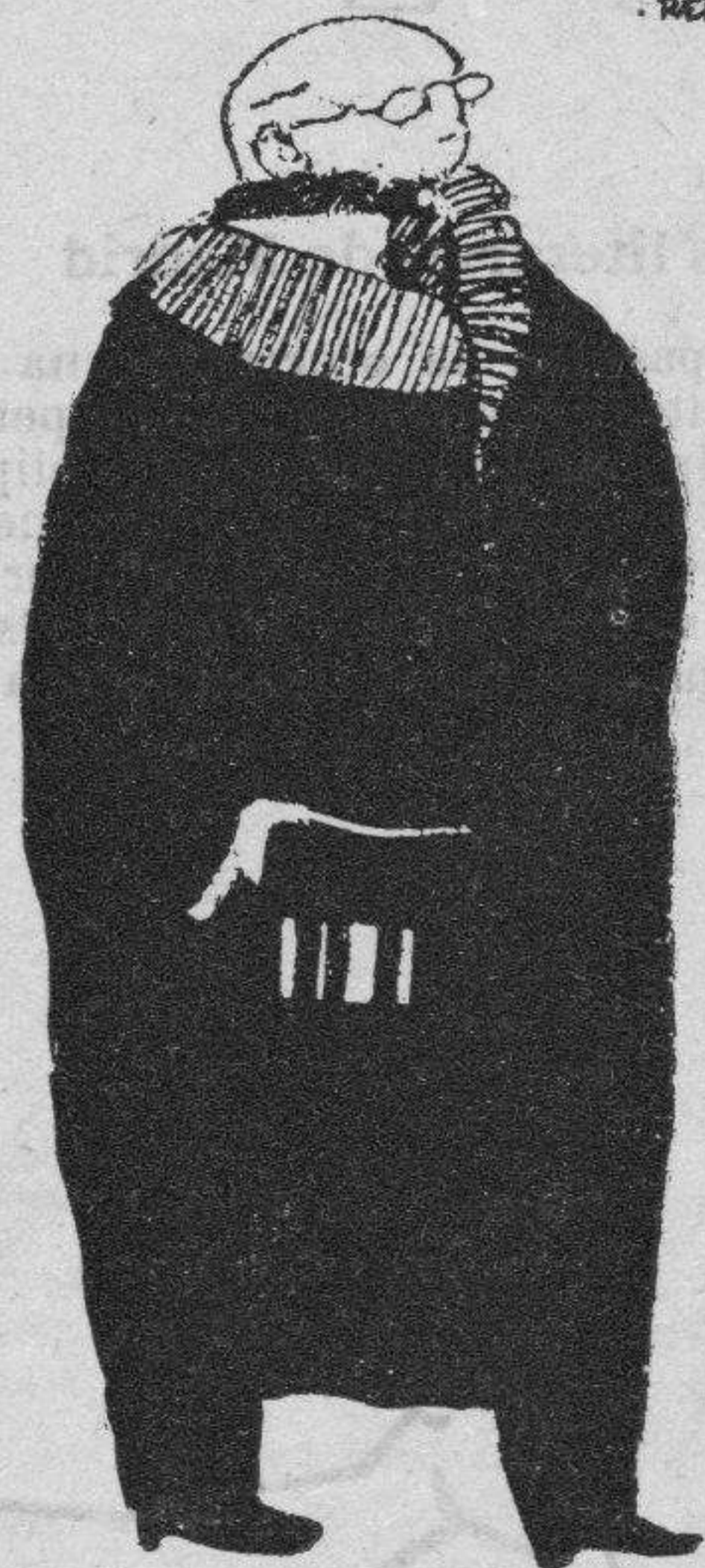
*

Ab aquesta màxima utilitaria: «els gossos pera cassar no han d'anar farts», en tota aquesta comarca els maten de fam sense compassió. Jo crec fàcilment que'ls gossos no deuen esser engreixats com els porcs, que de cap manera deuen pendre per arque-tipus an el senyor Duc de Solferino; que, al contrari, es bò y útil que servin la graciosa elasticitat y la lliure dilatació del diafragma... Però, pero els espectres que'm sortiren a rebre, jo'm jugo un nap, que no serveixen pera cassar conill, ni perdiu. Els ossos, tots sols, valen pera ben poca cosa.

Per lo demés, l'immensa majoria d'aquets tristos gossos ascetes, no cacen, ni han cassat, ni cassarán en sa vida. La seva magresa es un luxe que's permet el pagés pera poguer dir que té gossos en bones condicions pera la cassa.

*

La fi essencial dels gossos en aquest mon y en aquest país, es la custodia de les masies. He dit la custodia y això es un poc exagerat. A l'atans d'una persona, bestia o veicol, certament els gossos no's

UN REFORMISTA

Pera implantar la Llibertat y la República s'ha de ser conservador.

descuiden de lladrar; pero si lladren en les hores misterioses de la nit, les mes propicies pera malifetes, cap pagés se lleva a veure que passa y aixís la vigilancia queda en paraules o en lladrucs. Soc jo, — jo que tinc una son més senyora, més fina — el qui surt en paradisiaca indumentaria a ferlos callar a cops de roc desde la finestra. (Cada nit faig provisió de rocs *ad hoc*). Sempre resulta que l'alarma es un excés de zel dels gossos, que han sentit el pas d'un vianant per la carretera llunyana, o un acte de companyerisme ab un gos llunyá.

Perxó trovo molt encertada la conducta dels pagesos no fent cas de les alarmes nocturnes del gossos, que no son mai prou sorolloses pera trencárlshi la son; però, també trovo que aquests gossos que no cacen, ni mengen, ni vigilen, son un moble ben inútil y sobre tot ben incómode, carai !...

TYTIRUS.

Les costums literaries de Madrid

LA setmana passada ha ocorregut una verdadera catàstrofe literaria a Madrid. No ha perdut l'altre bras en Valle Inclán, ni l'altre ma en Felip Trigo, ni s'ha suïcidat el senyor Unamuno, pera que deixés de ferli por la mort, ni ha mort cap home per infidelitat an en Benavente, ni s'han divorciat els germans Quintero. Es una cosa vulgar, però tràgica. Ho anem

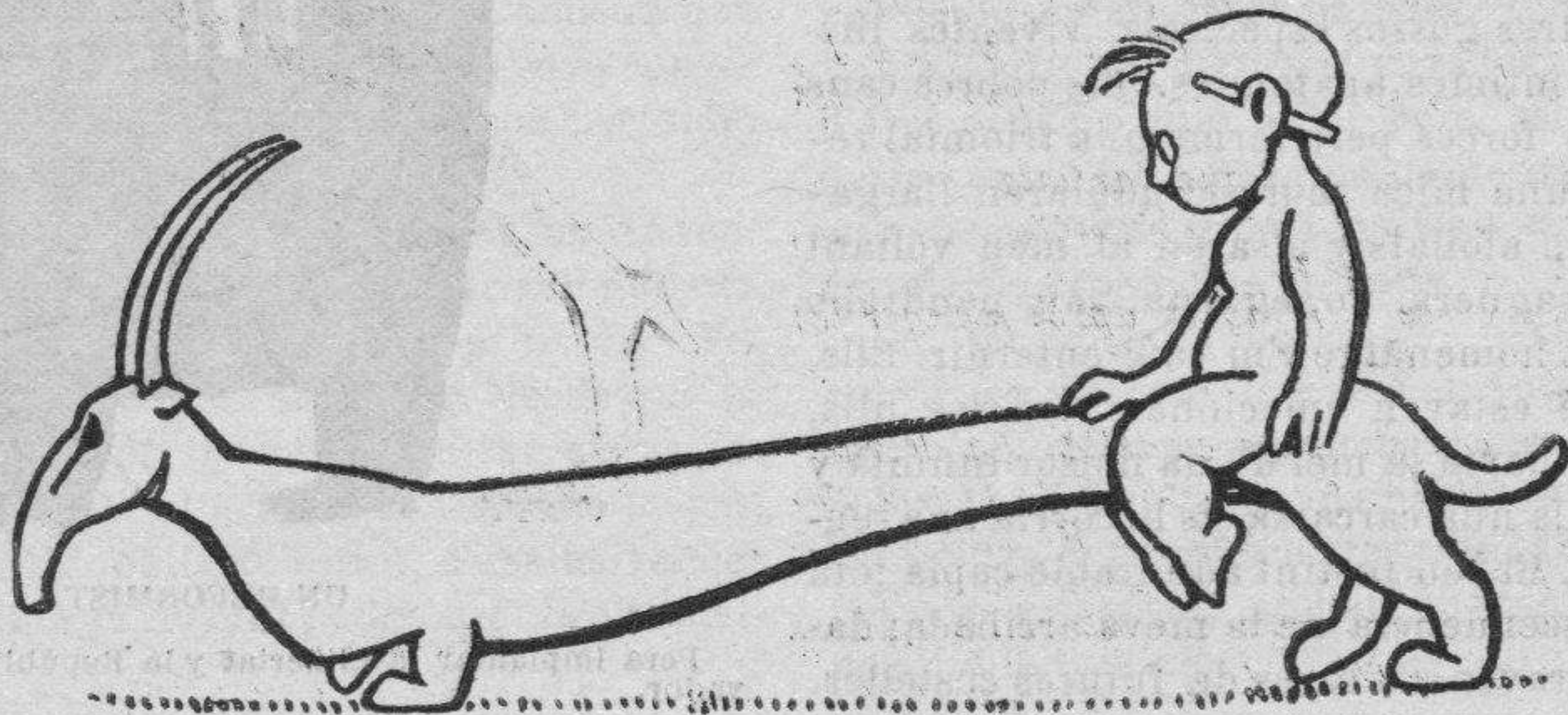
a dir, sentint encare l'escalfor de la noticia: s'ha cremat la flequeria dels Barojas.

Pera'ls bohemis literaris y els xicots que arribaven a Madrid, ab la gloria ficada a la butxaca, dues cases sagrades hi havien a Madrid, la taberna vinaria de Próculo y'l forn dels Barojas. Tenien assegurat pa y vi. A câ'n Próculo fiaven el vi, a câ'ls Baroja donaven pa. Pera poder esperar l'adveniment de la gloria ja n'hi havia prou. Apelar al nom d'en Baroja era com dir el nom de Deu. Allí anaven com se va a l'iglesia a resar el pàrenostre: «El pa nostre de cada día, donèulosno, Senyor, senyor Baroja.» Y'ls hi donaven pa. Aquell establiment, era com una mena de manà literari.

¿Cóm ho farà are la bohemia literaria de Madrid? Perque'ls d'aqueixa bohemia, segons lo que'ns conta aqueix Gringoire dels barris baixos que's diu Emili Carrere, per una lliura de pa, saltarien, disfrassats de gossos d'aigua, per una anella. En el seu darrer conte *La cofradia de la pirueta*, varis escriptors inèdits y «golfos» fan, pera poder menjar, les següents coses: Un busca una dona magre y endolada, pera ferla demanar almoïna en la nit de Nadal. «Es una nit sentimental que dona molt.» Un altre, corre pel mon, ab la caixa de mort d'un albat. No'l pot enterrar, no té un lloc pera vetllarlo. ¿Qué té de fer? Y corre pels cafés y tabernes ab la caixeta sota'l bras, donant «sablassos». Y lo bo es que'l baguet fa pudor de mort. «Es capàs d'haber llogat un infant en descomposició.» Uns tercers, inventen lo següent: Una dona, amiga seva d'aventures, fingeix estar en l'agonia. Els bohemis, millor, els trinxeraires, corren esperats a cercar el viàtic. Arriva aquell, el veinat se commou, y, al veure tanta miseria, ploren els presents, y, un senyor qu'es de la Confraria del Refugi, els hi dona tres duros. El viàtic s'en va, y, darrera d'ell, després de menjar y beure, entre mitg dels veïns astorats, l'agònica y'ls seus amics, contents per haber sortit de l'agonia de la butxaca.

Y are'l forn dels Barojas cremat, el rebost de la literatura madrilenya desaparegut. ¿Quántes agonies, quantes caixetes de mort pel carrer! Madrid semblará una Neotafia.

Aquí, a Barcelona, els qu'escriuen castellà estan millor. Ab escriure contra Catalunya ne tenen prou pera guanyarse'l pa, sense necessitat d'anar pel mon portant sota'l bras cucs de cadavre d'albat.

Nitta Jo

Aquesta demoiselle, el retrato de la qual oferim avui als nostres llegidors y al públic de Barcelona en general, ja fa temps que's coneguda a la nostra ciutat.

De més joveneta havia cantat a l'Eden; però, ¡ay! en aquells temps no assolí l'èxit que en l'actualitat. Pot ser d'això en fou causa que no hi havia tanta gent que sapigués el francès y que pogués, en conseqüència, capir les finures y dolceses que brollen de la roija boca de la verda cantarina.

¿Vostés coneixen al Nano? ¿No? Es un senyor que's diu Alcíades, Arquímedes, Aquiles, un nom aixís, estrafalari y helènic. Perfectament... doncs aquest senyor té una acadèmia artística al carrer Nou, aont s'ensenya de donar els tres cops de ventre que marca 'l garrotin y de fer els saludos flamencs del pas-doble que gasten al eixir a les taules les distingides senyoretetes dedicades al genre flamenc. Al mateix temps, aquest senyor es regisseur d'aquell café-concert del carrer d'en Ginjol. Doncs bé, ell fou qui va portarnos les gallines, millor, la gallina dels ous d'or.

El nostre públic galant el desitjava un francès intel·ligible, y la senyoreta Jo el servi com demanava. Les seves cançons se popularisaren, y aviat, en les cases dels senyors, cuan al noi gran li faltava una forquilla a taula, se dirigia a la cambrera cantant:

¡ Ah! Mariette
Portez-moi une fourchette,
Encore une serviette
Et le couteau.

Després va quedar malament ab dos o tres empreses y això va augmentar el seu renom.

Després va engrescar a un opulent y renomnat banquer, y 'l seu èxit fou immens.

Figürintse ahont ha arribat la seva fama, que un aventatjat seminarista ha traduït al llatí, per que ella els cantí, els couplets del Sarasa. Y que fan bonic, a fe:

Propter vinum et mulieribus
Decedent juvenis-optimæ domus.
¡ Sarasa!

No duptem que l'èxit més franc coronará l'esfors de l'alegre llatinista.

Dilluns la celebrada diceuse celebrà el seu benefici. El teatre era ple de gom a gom. No hi podia faltar el mot aixèrit. L'insigne pintor Sunyer se'n va cuidar.

Acabant de cantar, la senyoreta Nitta Pahissa y Jo, allò de la dansa bruna, tot de coloms caigueren a les taules.

— ¡ Ah! ¡ ah! des pigeons — digué l'artista.

Després caigueren flors y fulles de llaurer.

— Que's que c'est ça encore?

— De la salade, pour ce rafraichir après manger les pigeons, — respongué en Sunyer.

¡ Y la Nitta reia...!

La Nitta ha derrotat el genre castellà. La Fornarina, cantant ab la Nitta, no tingué altre remei que anunciar estava enregollada. La dolça Fransa contra l'aixuta Castella. Naturalment, la Fransa triomfà.

En una altra època, ja hauriem cantat Els Segadors a la porta de l'hotel de la Nitta Jo.

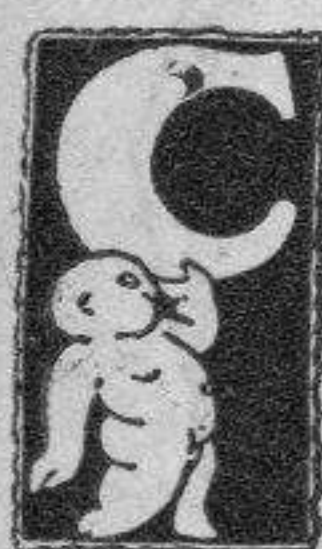

AL SALÓ DE CENT

— Embusteros!
— Lladres! Pillos!
— Ordre! ordre! ordre!

Aigües brutes

OSA es ja provada que això de les aigües no es tan clar com a primera vista sembla. Ciutat ont se planteja un problema d'aigües, ja està vist, es ciutat ont les opinions se revoltan, y ont, sota la capa de volguer redimir el poble surt algú viú que va de dret al seu negoci. Això va passar a Barcelona, això ara passa a Reus aont per un tanto, es fama, que no diuen res.

Però ¡ quín enrenou, quín bullit han mogut els xiquets de Reus amb això de les aigües! Talment diries que no hi ha més que Reus al mon...

¿ Que a Barcelona hi ha hagut un Gonzal de Rivas? Doncs a Reus hi ha hagut un Caballé y Goyeneche, que, encara pera esser quelcom més que aquell, es diputat a Corts y home que escriu uns articles llargs, llargs que no deu llegir ningú, però que ocupen columnes y més columnes de *El Poble Català*.

¿ Que a Barcelona hi ha hagut un Lerroux, qui ha amparat el negoci? Doncs a Reus tenen un altre Lerroux, en Nogués, que com l'exemperador del Paral·lel, la sab molt llarga en això dels negocis.

¿ Que aquí 'ls diaris van plens y plens de la qüestió de les aigües? Doncs a Reus no solament omplen els seus, de diaris, sino que arriben a omplir columnes dels de Barcelona.

¿ Que aquí 's tracta ab un condemnat per estafa? Doncs a Reus no volen ser menos, y ab la deria de també ferhi intervenir els tribunals, tot son querelles per injurios contra 'ls uns y contra 'ls altres.

Y a propòsit.

¿ De quín partit son aquets Srs. Caballé y Nogués? Perque ja es hora que les situacions s'aclareixin.

De primer deien que eren de l'U. F. N. R. — pobre U. F. N. R., y que n'has estat de desgraciada! — però veusaquí que ve l'Assamblea constituent d'aquest partit, y, en Caballé per no perdre 'ls vots dels carlins del districte, ni menys s'hi acosta, y en quan an en Nogués, en Moles declara en aquella mateixa assamblea que mai ha pertenescut an el partit.

Doncs bé: ni la conducta equívoca del primer, ni la declaració feta per en Moles, en quan al segón, han determinat als prohoms de l'U. F. N. R., que's va demostrant que en això de valor cívic no estàn a gaire altura — hi han raríssimes excepcions, naturalment — a intervenir d'una vegada pera aclarir lo de les aigües brutes de Reus.

AL SALÓ DE LA RABASSADA

- Jo vull llagosta
- Jo un biffteach.
- Ordre, senyors, no's tornin a barallar!

Y ara's dona'l cas que uns senyors Caballé y Nogués que, per lo vist, no son de l'Esquerra, tenen dintre aquest partit més forsa y més influencia que no pas tots els nacionalistes republicans de Reus plegats, que son, avui per avui, en aquella ciutat la primera forsa política, ab un diari, ab un cassino important y ab minoria a l'Ajuntament que's fa respectar per lo mateix que ha estat elegida *sin trampa ni cartón*.

Però encare no'n tenen prou els dos *hermanos siameses* Caballé y Nogués ab aquesta influencia dins de «l'U. F. N. R.».

Y aixís, pera desferse dels seus amics, d'aquells que aimants de les coses netes, volen destorbar un negoci d'aigües brutes, han acudit a tots els medis.

Desde'ls diaris han insultat y injuriat an els nacionalistes de Reus, valguentse de la seva immunitat parlamentaria. Després, aprofitantse de la seva condició de diputats han anat al Congrés, y allí, en circumstancies fins anormals han plantejat un debat sobre'l seu negoci, injuriant a persones que, per no tenir seient a la Cambra, no podien defensarse... Y quan els altres que no son diputats, y que no tenen influencia, han provat de defensarse desde'l seu diari, aquells dos... homes, els han dut als tribunals en querella per injuria.

¡ Y això sí que no respon a un recte sentit de noblesa !

Si devant d'això un partit calla, serà qüestió de dir que tanta culpa tenen els negociants com aquells que, callant, els hi amparen els negocis; porque no es lícit, anar a la massa popular, sigui de Reus, sigui d'allí ont sigui, predicantli amor y noblesa, y quan ve un cas aixís, d'aquells que fan sortir a la lluita als sentimentals y als abnegats, els directors del partit se desentenguin de la carn de canó, pera no dur a la mort civil a qui exerceix de diputat.

Abans, en el catalanisme, qui la feia la pagava; ara, ab aquestes noves y modernes corrents, el qui la fa, la cobra, si té prou influencia pera férsela valguer...

No hi haurà avui un home de cor generós, capàs de sortir a la brega en defensa d'uns companys catalanistes que's veuen vexats y injuriats per una colla de cacics y per un parell de negociants ?

Creiem que sí, porque, sortosament, encara no està tot podrit a Dinamarca.

¡ Esperansa !

Els mals caps d'aquí

El gran penitent, Didac Ruiz

ON Didac Ruiz, s'ha regirat contra nosaltres, per la nota que li dedicavem en el número passat. Agenollat demunt una doble columna d'*El Poble* — d'*El Poble Català!* Devegades l'ésser cortés malmet la valentia—prega li otorgui l'ombra d'en Maragall una absolució. En Maragall li haurà donada. Si era tant bo a la terra, entre'ls Didac Ruiz, penseu si ho serà en el cel. Perque, en Maragall, en un cel o altre deu serhi.

En el seu article ens acusava d'envejosos, esperits negres y homes de rencunia que res sabíem de l'Esperit ni de la Dignitat. Si que es poca cosa. Mentres no'ns demani'l cap o el cor pera que se'l mengin els gatets de la Torre Ninfa, les seves qualificacions tant sens en donen. Dedicat com està aquest istiu a pendre banys de retractació, confièm veurel al nostres peus cridant: ¡ No ho tornaré a dir!

Ja som rencuniosos, baixos, uns homúnculos, incapasos de capir les claretats esperituals. Molt bé, però la frase ¿la va dir o no? ¿Sí? Doncs si ja no vol ésser un filosof carnivor, si llensant la seva ploma vol dedicarse a la filosofia vegetariana y de pastisseria, hauria d'havernos donat mercés per haver motivat el seu *mea culpa*, y tornant a escriure la frase pera que tothom se n'adonés de l'enormitat de l'injuria contra en Maragall, resar un *miserere mei*, plé de contricció y no pas de fosques excuses.

En lloc de tenir aquesta valenta noblesa, en el seu article, intenta justificar la frase. ¿De quína manera la justifica? Dient que's varen refredar les seves relacions a conseqüència d'haver aparegut, per causes que resulten molt fosques, un conte dels seus *Contes d'un filosof*, que en Maragall li havia pregat no publicqués perque an ell se calumniava a un amic seu y per haberse aquest negat a suscriures a una obra d'en Ruiz. La carta deia aixís: « permetim que, prescindint de la nostra antiga amistat, sols resti per are el seu admirador. »

¿Hi havia pera demanar aquell gran cor d'en Maragall, a fi de donarlo a les feres? En Didac Ruiz ho feu. Be es veritat que en tota la terra tant sols existia un home capás d'això y era ell a quest home.

Ja veu que no 'ns hi cebèm. Ho podríem fer y ell ho sab, però trobantse, per sentiment o convenció, en una hora de respecte, el demana també pera ell, y nosaltres som generosos. Tant debò que logrés en Didac Ruiz pujar el cor a l'alsada del seu cervell y torsarloshi el coll als seus mals instints. Seria, aleshores, amor l'animatversió que per ell sent la gent y ningú li retreuria la seva vella vida de *cocotte* filosófica, destrossadora de cors.

Les angunies d'un reformista

AL formarse'l reformisme tothom sabia qui aixecaria la bandera pel nou Luter de la República. En Miró, el capitá, naturalment, y darrera tot el batalló infantil de l'Unió Republicana: els Vallverdú, els Gaudier, els Companys,... En Junoy nadaria entre dues aigües, en Moles faria sumes y restes de lo que li podria donar l'U. F. N. R. y lo que podria guanyar en el reformisme, en Roca y Roca dubtaria y l'Eusebi Coromines tornaria a fer de senyor Vicent, que va ont va la gent.

Desseguida varen rebre una adhesió, la del senyor Farreras Munner. Els periòdics, unánimament, fent servir la gacetilla enviada pel mateix interessat, donaven la noticia: «Ha ingressat en el reformisme, el metge senyor Farreras Munner». Unánimament, tothom se preguntava: «Y ¿quí es en Farreras Munner?»

A un home de tan alta categoria, el reformisme li tenia d'oferir un lloc preeminent. El feren president d'un d'aquets cassinets que están obrint els reformistes y que ja hem convingut farán un gran bé a Barcelona, contribuint a la solució de la crisis urbana. El cassinet fou el del districte VI.

Convensut de la seva categoria política, orgullós del càrrec, escoltant a la Gloria que li canta'l «Ven y Ven», el doctor Farreras Munner, comensa a preparar les recompenses que li deu el partit y quan pren café rodejat de les tres o quatre persones que hi van, diu: —Jo crec que'l càrrec de president, haurá d'anar unit al de regidor.

Però, per are, el pobre doctor, no té gaire sort en el desemenyo del càrrec que tant dignament ocupa. L'altre dia va pensar, com si el seu cassinet fos l'Eliseu o la Casa Blanca: «Es precís que jo convoqui una reunió de diputats a Corts, provincials y regidors, y que la presideixi». Feu les gazetilles, les repartí pels diaris y a l'endemá ni un la portava be. L'un deia que tindria lloc en el cassino del districte IV, qui que en el VII, o en el III, o en el V. Però en el VI, ni un. El Dr. Farreras y Munner s'en va anar a *La Publi* pera que li publicuessin a primera plana y en un quadret la convocatoria, però *La Publi* se va negar a ferho. A les hores se'n aná a *Las Noticias*, ont en Ferrer, que fa de llevadora d'aquets bons senyors que volen neixer a la gloria, li publicà be la gacetilla.

Y el Dr. Farreras Munner se n'extranya de que totes aquestes coses li passin en el districte VI, precisament.

Perque ja es sabut, que'l sisé...

DE VUIT EN VUIT

D'uns planols

LEMA :

Aquelles montanyes
que s'abaixaran,
y les amoretes
que pareixeran.

*Pich y Pon : vésten del mon
que'l que's queda ja's compón.*

Nous recordeu d'aquells planols,
aquells planols tan gruats,
que van costar plantofades
y algú que altre bonny al cap,
els planols de la neteja
de nostra bruta ciutat,
dividintla en dos grans trossos
l'un agrícola, l'altre urbà?

Donses, amics, aquells planols
son coses que duriran
per *in aeternum*, si dura
en Pich a Cà la Ciutat.
La cosa es clara (es dir ; bruta!)
y vostés ho comprendran.
Aquella gran escriptura
encara s'ha de firmar,
y que no surtin els p'anols,
ni l'any may se firmará.

La gent de la Companyia
tenen ganes de actuar,
que treballant cobrarien
y no fentho gastaran ;
però hi ha una *questión previa*
que encara s'ha d'arreglar...
Més ben dit ; fou arreglada
molt bé una vegada ja ;
però, tan bé l'arreglaren,
que els que foren *arreglats*
el gust varen agafarhi
y ara hi voldrien tornar.
¿Manera de ferhi caure
a n'els senyors *arreglats* ?
Donchs que la gran escriptura
no's pugui encara firmar.
¿Manera de que no's firmi ?
¿Donchs que no surtin els plans ?
¿Manera de que no surtin ?
Donchs, tornals a seqüestrar.

¿Manera de seqüestrarlos?
¿Filletts! Això algú ho sabrà.
D'això no'n sab cap notari
res, ni el senyor Fontanals!
D'això no en sab res cap *brinza*
ni *Don Pepito del Nas*,
ni en sab res cap tranviari
ni... *Alto* aquí, valgam Deu val!

— Donchs... ¿y els planols?

— Donchs y els planols
día o altre han d'arribar,
quan els de la Companyia
y els del Foment s'entendran,

quan els de l'unghla — ¡ els incré-
[duls!
fent com va fer Sant Tomàs,
veyent y tocant, recobrin
la Fe qu'el mon fa aguantar.

— ¿ Y si la fe no recobren?
— *Donses*... també sortiran,
donchs no tothom està *duermes*
ni tothom està badant.

*Pich y Pon : vésten del mon
que'l que's queda ja's compón.*

EL GALL DE LA PASSIÓ

LES GELOSES

— A la Marieta has despatxat? Després de vinticinco anys de tenirla.
— No'n vull de criades joves

Els «antiguos amigos de Salmerón»

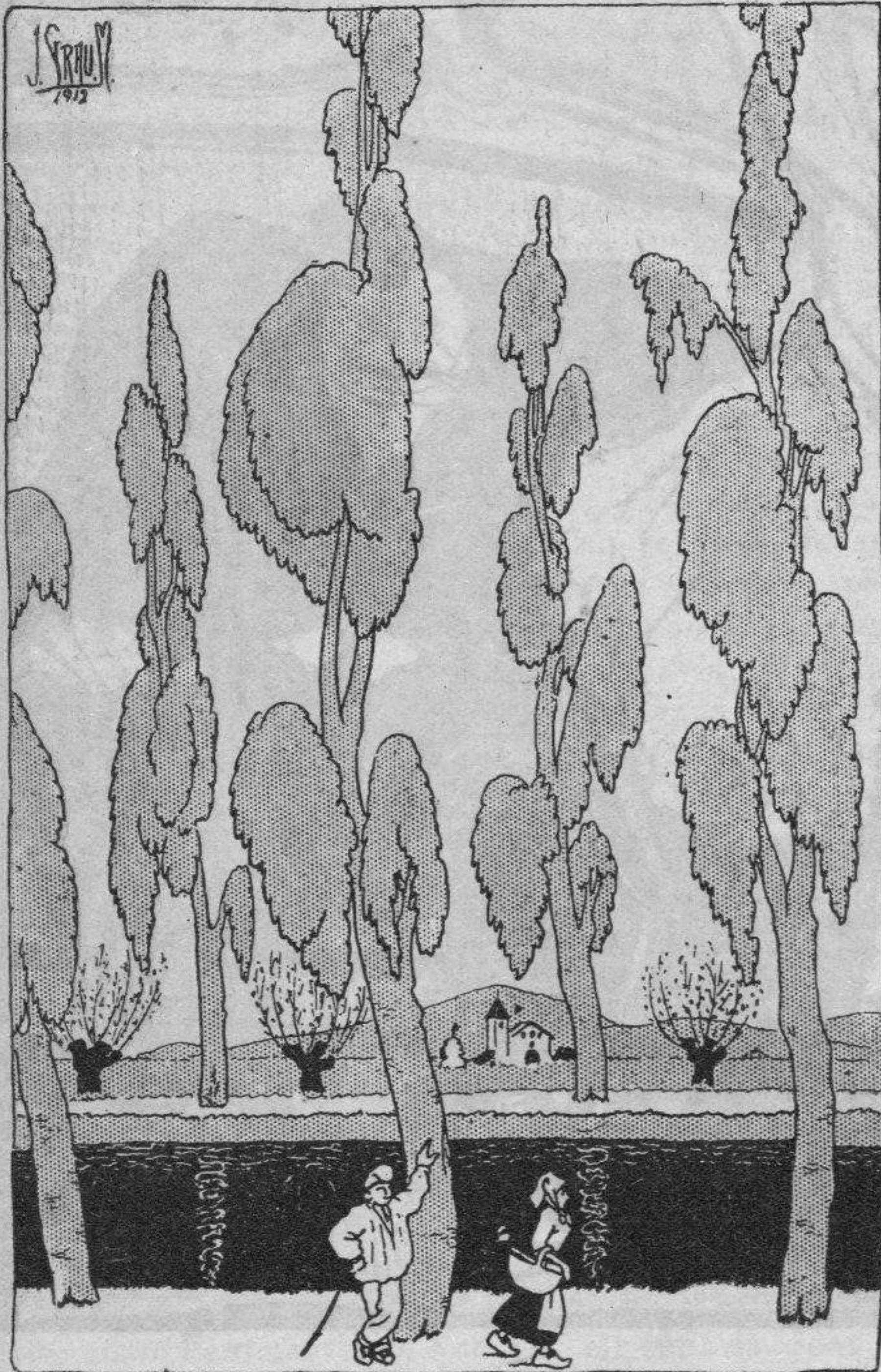
AMB aquest nom en castellà s'han batejat els ex lerrouxistes, ex solidaris, ex federals, ex nacionalistes que segueixen ara a Barcelona an en Melquíades Alvarez.

La Publi en fa un gran gasto d'aquest nom, d'una temporada ensà. Per res, surt allò de «nosotros, los antiguos amigos de Salmerón». Es el darrer apelatiu que s'han donat els que en la nostra política ja n'han tingut tants.

La Publi no vol recordarsen de quan combaté an en Salmerón a sang y foc. No més recorda els darrers temps de la vida del gran home, en que no ells, sino tots els catalans, eren els seus amics.

Ha fet tants canvis y tantes evolucions l'orgue den Junoy, que's pot dir ben bé amic de tothom. Ho fou den Castelar, a qui en ocasions també combaté. Ho fou, poc o molt, den Pi y den Figueras, de la mateixa manera que ha sabut esserne alhora den Pere Corominas y den Cambó.

Si la seva memoria els pogués afavorir, no tindrien pas escrúpols aquets periodistes en dir: «nosotros, los antiguos amigos de Cambó» o «los antiguos amigos de Solferino».

— Filomena, qué vas a missa, tan depressa?
— No, noi. No m'agrada ficarme a casa dels demés.

Repapiejear de vell

RESULTA que en Montero Ríos, el del tractat de París, s'ha declarat novament contrari a les Mancomunitats.

L'home, fent de Quixot, vol sortir ara a defensar l'unitat d'Espanya, que diu està menasada ab el projecte ja aprovat pel Congrés. Es curiós això. Veusaquí un home que anà a París a concertar la pau ab els Estats Units, després de la desfeta. Y allà a París els diplomàtics adversaris, feren d'ell lo que volgueren, y aquest home, avui tan patriota, sense tallarse avans la mà, va firmar la desmembració de tot un imperi colonial de la metròpoli.

Y avui ens surt ab l'unitat de la patria!

No hi ha dret a que un home com en Montero, que viu y fa viure al seus a les espatlles d'Espanya, vulgui entrabancar les ansies renovadores d'un poble. ¿Quí es, al fi y al cap, aquest Sr. Montero Ríos? ¿Qué ha fet en ordre a l'evolució política del país que pugui ferli exigir respecte y consideració als seus conciudadans?

Però ¡ba! que no tindrà prou forsa el vell repapiejador contra 'l nostre voler, si es que de veritat volèm que les Mancomunitats siguin llei!

Ell, com tots el que li fassin costat, se veuràn aplanats per la nostra forsa... Y si es, com se diu, que l'actitut de l'actual President del Senat obeeix a una conjura pera enderrocar an en Canalejas, que's digui clar, que nosaltres «ni posèm ni treiem rei», però volèm, per demunt de tot, ajudar a nostre senyor, que en aquet cas es l'aspiració actual de Catalunya a la Mancomunitat. Que combatin. que enderroquin an en Canalejas, que a nosaltres no 'ns interessa; però sigui 'l que sigui 'l que puga substituirlo, que sàpiga que aquí volèm, exigim la Mancomunitat, y que no's farà res que no recomensèm per aquí tota discussió.

O ab Catalunya o contra Catalunya.

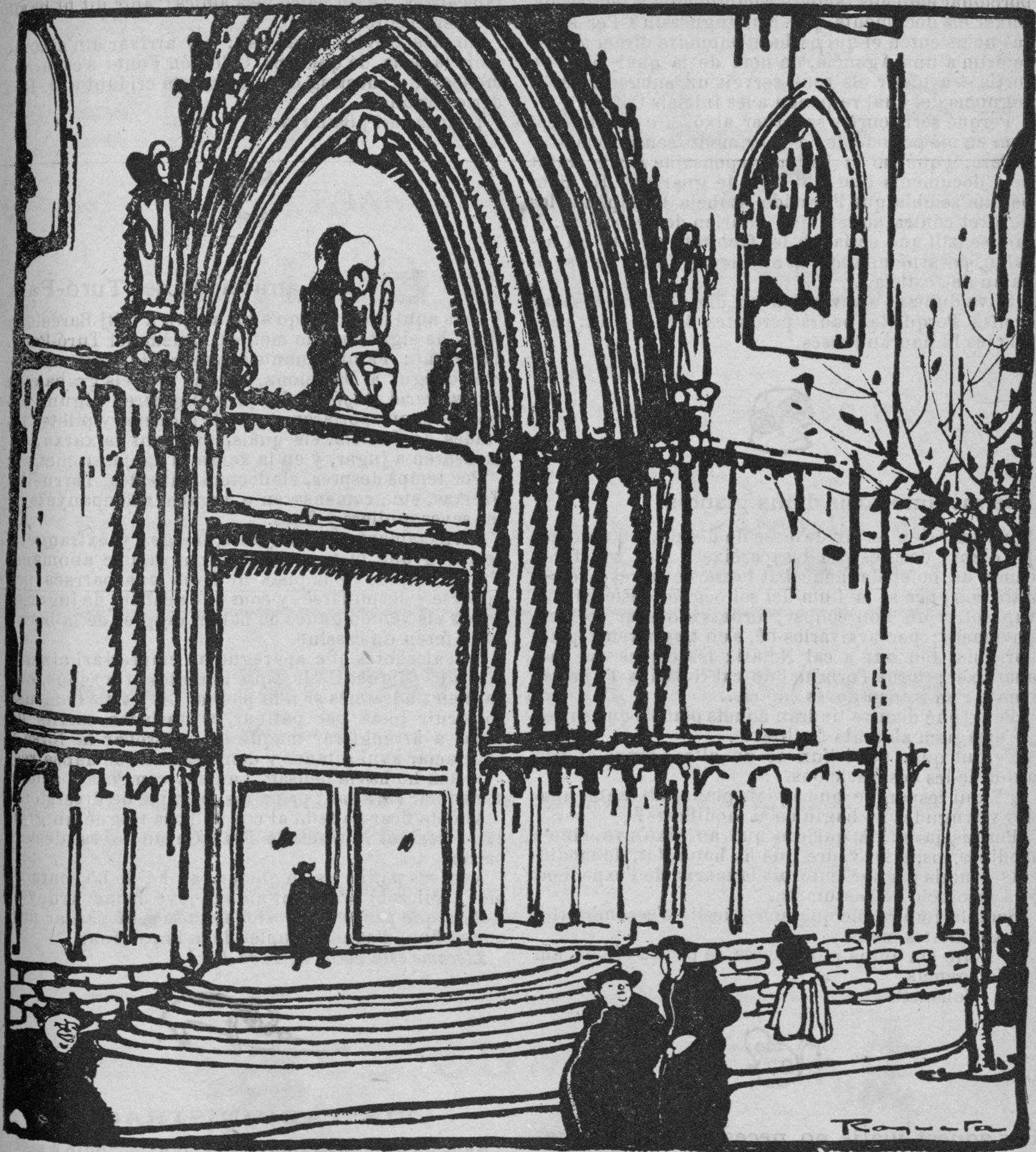
Que s'axequin, doncs, [devant d'ella els que s'hi vegin ab cor.

La casa encantada

J A es dinyarshi!... Prou tenia raó Sant Vicens Ferrer, al dir que vindria un temps que ningú l'hauria vist... Perque mirin que, d'un centre oficial desapareguin els documents, els planols, y tot lo que convinguí que desaparegui, ¡ja es massa!

Are han desaparegut els comptes del cólera, o siga aquells de la campanya sanitaria empresa l'istiu passat, essent Arcalde accidental en Serraclara.

LA MARXA DEL PROTECTOR

— És a dir que definitivament se despedeix de Barcelona, 'l Sr. Governador?

— Vol dir que no farà l'últim benefici?

Figúrinse com devia anar tot això, quan hi ha necessitat de que desapareixin els comptes! Hi ha qui diu que fins els noms dels industrials — sino tots, alguns — que presenten les factures, son figurats.

¡ Uva! Perque les coses, o's fan né o no's fan.
Y a propòsit. La desaparició d'aquets comptes, ¿que potser obeeix al funcionament d'una certa Agencia, que de la mateixa manera que's comprometia a pro-

porcionar empleus també's comprometia a fer desaparèixer els documents que convinguessin? Per si de cas no'ns entén el qui'ns ha d'entendre dirém que'ns referim a una Agencia, en nom de la qual surt — o sortia — a oferir els seus serveis un subjecte que'ls cognoms del qual responen a les inicials C. G.

Perqué seria curiós sapiguer això, are que'ns trobem en plé període de descobriments sensacionals.

Però, ¿qué no hi ha un responsable a cala ciutat dels documents que s'hi han de guardar? Ho diem perque sembla que l'Arcalde titubeja a empèndreles de dret contra aquets que haurien de respondre. Y tant senzill que seria, ab les facultats que té un arcalde, posarne una meitat al carrer y l'altra meitat al Palau de Justicia...

Si va duptant ens veurém un día al Sostres sense orelles. Perque les haurá perdudes. Més ben dit: perque les hi hauràn preses.

Les metamorfosis d'uns planols

PRIMER varen servir de base de discussió d'un expedient; després van desaparèixer; mes tart foren causa de bofetades; encabat tornaren a reparèixer altre cop; per si la llum del sol pogués destenyirlos, van sofrir un nou eclipsi; tornats a buscar sortiren novament; per arxivarlos bé, s'en tragueren copies; l'original fou dut a cal Notari; les copies van desaparèixer; torna l'original de cal Notari a l'Ajuntament; s'en treuen noves copies...

Però ¿qué dintre tindran aquets planols que surten y s'amaguen ab tanta facilitat?

Perque quan no es l'un es un altre'l senyalat com autor de les desaparicions.

¿Y qui respon de que aquets planos ab tantes anades y vingudes no hagin estat modificats?

Perque ja hi hà qui diu que an això's va, sino a modificarlos, a fer veure que ho han estat, de modificats, y aixís poguer entorpir la marxa de l'expedient y la resolució de l'assumpte.

Sembla impossible que una qüestió d'escombraries atregui tantes mans.

A veure am quina raó després, se podria cridar, am to d'exigencia.

— ¡Mans netes!

Per aquest viatge no necessitaven alforges

AHIR nit al teatre del Bosc, ens trobarem amb una sorpresa. El cèlebre radactor, mitg director de *El Progreso*, Sr. Calderón Fonte, fa de *regisseur* d'aquella casa.

Ens va be. El Sr. Calderón Fonte segueix les petjades de D. Emiliano, del Sr. Mir y Miró, den Tubau, de

tans altres. Te un palco pels amics; ahir nit hi havia el torero Pedro Lopez.

No més trovém una cosa: per arribar a n'això no valia la pena de que'l Sr. Calderón Fonte s'esgargamellés en el meeting conjuncionista cridant a D. Roderic Soriano.

¡Danzante! ¡Bailarina!

Les atraccions del Turó-Park

VEUS aquí una cosa qu'avui alegra a mitj Barcelona y ha sigut cosa de metges. Parlém del Turó-Park. Ja veuràn: Fa uns quants anys això de *tennis* apenes era conegut a Barcelona, com no fos pels grabats de la *Ilustració Anglesa*. Després vingueren alguns estrangers, que portaren amb ells raquetes y pilotes forrades de franela, els quals, extenent la xarxa, comensaren a jugar, y en la xarxa hi agafaren metges.

Poc temps després, els doctors Raventós, Tarruella, Freixas, etc., comensaren a jugarhi acompanyats de les seves mullers y filles.

Perfectament, ja tots junts, metges y estrangers, cercaren una pista y la trovaren al lloc anomenat Turó. Després de la pista hi feren una barraca per vestirse y despullarse, y com que acabant de jugar al *tennis* els venien ganes de ballar, després de la barraca hi feren un cassino.

Fou aleshores que aparegué un empresari aixerit, el qual se diguè: Un lloc que té tantes atraccions, encare en tindrà més si n'hi posem. Dit y fet. Comensà construir pista per patinar, a traslladar carrils de nina; a arrencar màquines de probar la forsa y contractar avui gitanos y demà esbarts de dansaires.

Y com ho havia pensat: La gent comensà a acudir a n'aquell Park tant primorós, com plè de diversions.

Allò de ficar l'anella al coll de l'oca tingué un gran èxit; però el burinot de Fray Gerundio va destorbarho.

Avui els patins es lo que priva. Fa de bò contemplar al Microbi relliscant amb el jove doctor Ardevol.

Res; que per tot Barcelona no se sent cantar més que el final d'aquell couplet de la Fornarina:

Llévame esta noche al Turó-Park.

AVIS D'ADMINISTRACIÓ

Aquesta Administració ha enviat el periòdic a moltes persones conegudes pels seus ideals nacionalistes, a les quals actualment se'ls passa a preguntar a domicili si's volen suscriurer a **EL GALL**.

Aixís mateix se prega a les persones de fora Barcelona que hagin rebut el nostre setmanari, fassin el favor de retornarlo si es que no s'hi volen suscriurer.

≡ EL GALL ≡

SETMANARI NACIONALISTA

Cantarà cada dijous

Número solt : **10 cèntims**

SUSCRIPCIÓ : Catalunya, **1'50 Ptes.** trimestre; fora **2'50 Ptes.**

■ ■ ■

Editarà, en follets de propaganda, els treballs més
:: sobressortints dels primers escriptors catalans ::

SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

Entrega als seus subscriptors, cada semestre, tres obres bellament editades, de 300 planes
Quota mínima semestral : **5 pessetes**

OBRES DEL PRIMER SEMESTRE DE 1912

Estudis de Literatura Catalana, per Manel de Montoliu, pròleg de Miquel S. Oliver.

Origen del coneixement, pel doctor R. Turró.

Historia contemporania dels moviments nacionalistes, per A. Rovira y Virgili, pròleg de Pere Corominas.

≡ OBRES COMPLETES ≡

DE

JOAN MARAGALL

≡ GUSTAU GILI, Editor :: Carrer Universitat, 45, interior ≡

— Vosté creu, D. Segimón, que en Montero Ríos liquidarà les Mancomunitats?
 — Ja ho crec! Ell tot ho líquida. Líquida les colònies, líquida'l presupost y líquidarà les Mancomunitats.